

TARTU ÜLIKOOL

Muukeelsete lastevanemate hoiakud eestikeelsele õppele üleminekul

Birute Klaas-Lang

Eesti keele ja eesti keele õpetamise
teemapõhine uurija-professor

TARTU ÜLIKOOL

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA

9.12.2025

PROJEKTI EESMÄRK

- Uurida vene kodukeelega lastevanemate hoiakuid eestikeelsele haridusele ülemineku eel ja jooksul.
- Seirata ja toetada eestikeelsele haridusele ülemineku protsessi.
- Testida kaasava keelepoliitika võimalusi ja püüda kindlustada ühtlasi üleminekuprotsessi toetav foon vene kodukeelega lastevanemate seas.

Projekti kestus:

I etapp 1. mai 2023 – 30. aprill 2024

II etapp 1. mai 2024 – 30. aprill 2026

Miks vanemate keelehoiakute uurimine on oluline?

VANEMATE ROLL

- **Teoreetiline raamistik – rahvalingvistika**
- **Kui vanema suhtumine keelde ja selle väärtusesse on positiivne**, on ka lapse hoiak pigem positiivne (Anderson 1967: 12; Smith 1971; Getie 2020).
- **Mida rohkem on vanemad huvitatud oma laste keeleõppest**, seda paremad on lapse tulemused (Phillips jt 1998; Zhou jt 2019).
- **Aktiivses rollis vanemad julgustavad ja toetavad oma laste teise keele õpet**, pakkudes võimalusi keele kasutamiseks ka väljaspool kooli. **Passiivses rollis vanemad ei toeta oma laste teise keele õpet ega näe selleks ka vajadust** (Xu 1999; Asgari 2010; Zhou jt 2019).
- Isegi kui vanemad ei oska anda keeleabi, on nende **toetav ja julgustav suhtumine väga vajalik** (Xu 1999; Baker 2005: 51–54; Asgari 2010; Punar, Karatepe 2019).

VENEKEELSETE LASTEVANEMATE HOIAKUD ÕPPEKEELE VAHETUMISE OSAS

- Tartu venekeelsete lastevanemate uuring 2023.a alguses näitas, et 38% vanematest ei ole või pigem ei ole rahul eestikeelsele õppele üleminekuga (BUI 2023: 11).

- 2024 – Riigikantselei tellimusel Turu-uuringud;

50% muust rahvusest elanikest vastu, avaldati 8.04.2024

<https://www.err.ee/1609305915/toetus-eestikeelsele-oppele-uleminekule-pusib-korge>

UURIMISKÜSIMUSED

1. Missuguseid positiivseid aspekte toovad Tartu, Ida-Virumaa ja Tallinna põhikoolide vene dominantkeelega lastevanemad välja eestikeelsele õppele ülemineku eel?
2. Missuguseid probleeme/hirme tõstatavad lastevanemad eestikeelsele õppele üleminekul?
3. Missuguseid lahendusi/ettepanekuid teevad lastevanemad, et neid hirme maandada ja probleeme lahendada?
4. Missugused on eestikeelses (Tartus), venekeelses (Ida-Virumaal) ja mitmekeelses (Tallinn) keelekeskkonnas elavate vene kodukeelega lastevanemate keelehoiakute sarnasused ja erinevused?
5. **Missuguseid muutusi võib täheldada vanemate hoiakutes aasta-poolteist pärast ülemineku algust.**

KOLM KEELEKESKKONDA

- 1) eesti enamuskeelne Tartu, kus 80,5% elanikest on eestlased;
- 2) vene enamuskeelne Narva, kus 5,8% elanikest on eestlased;
- 3) mitmekeelne Tallinn, kus 53,3% elanikest on eestlased, kuid Lasnamäe linnaosas on eestlasi 27,1%.

VALIM

- **Tartu** 2 põhikooli, 3 lasteaeda

2023.a jooksul 10 kohtumist-arutelu lastevanematega,

2025 – sügisel 5 kohtumist

- **Ida-Virumaa** 2 põhikooli ja 2 lasteaeda

2023.a sügisel-talvel 4 kohtumist-arutelu,

2025 – sügisel 4 kohtumist

- **Tallinna** 2 põhikooli, 3 lasteaeda Lasnamäel

2024.a sügisel 5 kohtumist-arutelu,

2025 - sügisel 4 kohtumist

MEETOD JA UURIJA ROLL

UURIMISMEETOD: Kvantitatiivne (küsitlus 2023, 2024 Tartus, Balti Uuringute Instituut) ja kvalitatiivne meetod (aruteluõhtud vanematega, 2 uurija dokumenteeritud päevikmärkmed).

Dokumenteeritud päevikmärkmed – haavatav sihtgrupp, poliitiliselt laetud teemad (Phillippi & Lauderdale, 2018; Silverio et al., 2022).

Eetikakomitee luba (369/T-14)

Metodoloogilised väljakutsed:

Uurijad mitmes rollis: protsessi vahendajad ja tõlgendajad; dialoogi loojad; oma isiklike mitmekeelsuse teemaliste lugude jutustajad ning keeleliste kogemuste vahendajad; vahendajad lastevanemate ning Tartu/Narva/Tallinna linnavalitsuse haridusametnike vahel (?); kaasatud, kuid mitte tingimata neutraalsed osalejad? (Goundar 2025)

Uurimisnaiskond: prof Birute Klaas-Lang, kaasprof Kristiina Praakli, nooremteadur Diana Vender, magistrant Alina Schmidt.

Kohtumised vanemate valikul vene keeles.

**KOHTUMINE
LASTEVANEMATEGA
NARVAS SEPT 2025**

**KOHTUMINE
LASTEVANEMATEGA
TALLINNAS AUG
2025**

**KOHTUMINE
LASTEVANEMATEGA
TARTUS SEPT 2025**

Біруте Клаас-Ланг / Birute Klaas-Lang

**МОЯ ДИТИНА НАВЧАЄТЬСЯ
НА БАЗІ ЕСТОНСЬКОЇ МОВИ**

**MINU LAPS ÕPIB
EESTI KEELES**

 TARTU ÜLIKOOL

TARTU

Trükitis kajastab Eesti teaduste akadeemia
eesti keele ja selle õpetamise uurija-
professori töö tulemust.

Біруте Клаас-Ланг / Birute Klaas-Lang

**МОЙ РЕБЕНОК УЧИТСЯ
НА ЭСТОНСКОМ ЯЗЫКЕ**

**MINU LAPS ÕPIB
EESTI KEELES**

 TARTU ÜLIKOOL

TARTU

Trükitis kajastab Eesti teaduste akadeemia
eesti keele ja selle õpetamise uurija-
professori töö tulemust.

TULEMUSED 2025 SÜGIS

Lasteaiad, osalejate arvud (esimesed kohtumised ja 2025.a)

	Tartu	Tallinn	Narva
2023	27	75	65
2025	10	12	20

Koolid, osalejate arvud (esimesed kohtumised ja 2025.a)

	Tartu	Tallinn	Narva
2023	190	80	43
2025	58	70	65

ÜLEMINEKU EEL

Missuguseid positiivseid aspekte toovad lasteaedade ja põhikoolide vene kodukeelega lastevanemad välja eestikeelsele õppele ülemineku puhul?

TARTU, TALLINN: eesti keele oskuse paranemine; töö- ja karjääriperspektiivid; riigikeele oskuse vajalikkust kahtluse alla ei seata; eesti- ja venekeelsete õpilaste edaspidine hariduse omandamine kõigile ühises kooliruumis (Tallinn kahtleb -segregatsioon).

IDA-VIRUMAA: eesti keelt Ida-Virumaal vaja ei ole;

„Pole mõtet (lastel) niisama õppida, kui neil pole seda vaja. Edaspidi, kellel on vaja, see õpib, kes ei taha see ei õpi.“

ÜLEMINEKU EEL (2)

Missuguseid probleeme/hirme tõstatavad lastevanemad eestikeelsele õppele üleminekul? (1)

- **ÜLDINE SKEPSIS.** Haridusreformi eesmärgi ebaselgus, kiire ajakava ning üldhariduse edasine kvaliteet
- **KEELEKESKKOND PUUDUB**
- **SEGREGATSIOON JÄTKUB.** Eesti- ja venekeelsed (lapsed) ei puutu omavahel kokku, neil on erinevad suhtlusvõrgustikud ning huvitegevused
- **IDENTITEET.** Kaugenemine kodukeelest- ja kultuurist, vene keele oskuse kadumine; omakultuuri mittetundmine; KAS EESMÄRK ON ASSIMILATSIOON? (Tartus ja Tallinnas)
- **Puudub MOTIVATSIOON eesti keelt õppida.** Ebaselged tulevikuplaanid – ei seota enda ja laste tulevikku Eestiga; „kus seda eesti keelt siis kasutada?“ (Narva)

ÜLEMINEKU EEL (3)

Missuguseid probleeme/hirme tõstatavad lastevanemad eestikeelsele õppele üleminekul? (2)

- **AKADEEMILINE TASE LANGEB.** Keskmesse tõuseb eesti keele omandamine, ainesisu teisejärguline.
- **LANGEB ÕPETAJATE KVALITEET.** Koolis töötamise peamiseks valikukriteeriumiks saab ainealaste teadmiste asemel eesti keele valdamine.
- **LASTE ÕPIKOORMUS KASVAB MÄRGATAVALT.** Õppeainete ainesisu omandamiseks vajalik aeg.
- **VANEMALE KOORMUS.** Vanematele lisatöö kodus lapsega koos õppides.
- **VENE KOOL POLE VALMIS ÜLEMINEKUKS.** Ei arvesta individuaalsete vajadustega, ei paku õpilastele vajalikku eesti keele tugiõpet. Muu emakeelega õpetajate eesti keele oskuse kehv tase, sh aktsent, piiratud sõnavara.
- **EESTI KOOL/ÕPETAJA/HUVIRING POLE ÜLEMINEKUKS VALMIS.** Eestikeelsete aineõpetajate ja lasteaia õpetajate vähene metoodiline ettevalmistus mitmekeelses klassis/rühmas töötamiseks. Väga keerulised õpikud.

LASTEAIAD

2025 SÜGIS

TARTU

- 50% lõpetajatest eesti kooli, 50% üleminekukooli
- Kolmest kaks üleminekulasteaeda u 50% eesti kodukeelega lapsed

PROBLEEMID

- **Segregatsioon**
„Kontakt eesti lastega puudub“
- Huvitegevuse õpetajate/treenerite **keeruline eesti keele kasutus** takistab arusaamist
„Poiss käis eestikeelses trennis ega saanud seal mitte midagi aru, treener ei suutnud lihtsas keeles rääkida.“
- Tulevikus tahetakse panna **lapsed pigem eesti kooli**, kuid see **tekitab lapsevanemal ärevust**
„Kardan, et ma ei saa õpetajatega eesti keeles hakkama, nii palju ma ei oska veel rääkida.“

TALLINN

- **Keeleline ebakindlus lapsel**
 - „Minu laps veel muretseb, ei taha rääkida.“
 - „Mänguväljakul laps kartis eesti tüdrukutega rääkida, sest ta ei teadnud sõnu.“
- **Segregatsioon**, eesti keele kasutamise võimalusi on väljaspool lasteaeda vähe
 - „Suhtlust eesti keeles väljaspool lasteaeda ei ole.“
 - „Ei ole võimalust, Lasnamäel ei ole eestikeelseid tegevusi.“
- **Üleminek tekitab vanemates ärevust**, eriti tekitab stressi mõte koolist
 - „Tulemus oleks olnud palju parem, kui üleminek oleks sujuvam.“
 - „Ma olen pidevas stressis, sest mina eesti keelt ei oska.“
 - „Ma kardan, et laps ei saa head haridust.“
 - „Vene lastel on palju raskem eesti koolis, sest nad ei saa aru. Ka kiusamist on palju.“
- **Õpetajate eesti keele tase ei rahulda**, õpetajad peaksid olema eestlased
 - „Lapsed saavad hakkama, kui õpetajad on eestlased.“

NARVA

- **Eesti keelekeskkond puudub.** Õpetajad valdavalt venekeelsed, eestikeelne keskkond napp.
Õpetaja: „Meil on liiga palju venelasi ja me ei saa luua eestikeelset keskkonda [lasteaias].“
„Kui lasteaiaks läheb kinni, siis on meil kohe venekeelne ühiskond.“
„Tuua siia paar tuhat eesti last.“
- **Keeleline ebakindlus lapsel**
„Ma maksan eraldi raha, et laps saaks eesti keelt õppida.“
- **Eesti keele variatiivsus,** Narva eesti keel vs Eesti eesti keel
„Lasteaias laps saab kõigest aru, aga Tartus ei saanud arstist üldse aru.“
- **Emakeele** arendamine ja **omakultuuri** tundmine
„Oluline, et ministeerium ka toetaks vene keele õpet. Kaks tundi nädalas on liiga vähe!“
„Minu jaoks on väga oluline, et laps tunneks vene kirjanikke, kunstnikke ja kultuuri laiemalt.“
„Minu jaoks pole üldse oluline. Ta ei pea koolis Puškinit, Lermontovi ega ‘Sõda ja rahu’ lugema.“
- **Huvitegevused** võiksid olla eesti keeles
„Lasteaiavälised üritused võiksid olla eesti keeles.“

KOOLID
2025 SÜGIS

TARTU

„Valisin selle [ülemineku]kooli, et laps oleks omade seas.“

- Algklassides probleeme vähem
- **Keeleline ebakindlus**
 - „Laps ise ütleb, et ei oska eesti keelt, ei tunne sõnu, ei julge rääkida.“
 - „Minu laps ei julge tänaval eestlasega rääkida.“
 - „Koolis on väga vähe kõnekeelt.“
- **Õpikud, õppedukus**
 - „Praegu on lihtsalt eestikeelsed õpikud, mis on mõeldud eesti lastele.“
 - „Õpikud on keerulised, õpitakse ainult isekirjutatud märkmete põhjal. Lapse kirjutatud konspekt on pealiskaudne, nii et mina ise pean lapsega koos õppima ja talle füüsilist õpetama.“
 - „Õppedukus on langenud. Lapsed, kes olid viielised, nüüd on kolmelised.“
- **Vanemate „õpikoormus“ suur**, kodutööde maht suurenenud
 - „Mul läheb iga päev 3 tundi, et lapsele tekste tõlkida ja talle teemasid selgitada. Ma kardan, et laps ei saa head haridust.“
- **Emakeele areng ja omakultuuri tundmine**
 - „Kes ei ole vene keele õppest huvitatud võiks kohe eestikeelses kooli minna.“
 - “Vene keeles loetakse liiga vähe praegu, võiks rohkem.”

TALLINN

„Mind panevad muretsema kolm asja: õpikud, õpetajad ja suhtluskeskkond, kus puuduvad eestlased.“

- **1. klassis muresid vähem**

„Minu 1. klassi laps õppis kahe nädalaga lugema, see on väga positiivne.“

„1. klassis on väga palju kodutöid.“

- **Ainesisu omandamine** pärsitud (eriti loodusained ja matemaatika), **õpikud** keerulised

„Matemaatika on null. See aine on niigi vene keeles raske, aga nüüd on eesti keeles.“

„Loodusõpetus – lihtsalt õudne!“

„Mind panevad õpikud imestama! Puudub sõnastik, puuduvad tõlked.“

- **Kooli tugi ebapiisav**

„Õpetaja ütles, et meie lastel ei tohi olla koolivaheaega, peavad õppima eesti keelt. Puhata saavad ainult eestlased.“

„Koolis pole toetatud õpet, minu laps käib eraõpetaja juures.“

„Eesti keele eraõpetaja on parem kui lisatunnid koolis.“

„Laps pildistab teksti ja loeb kohe vene keeles. Ta isegi ei proovi eesti keeles lugeda.“

„Ilma telefonita laps ei saa sisust üldse aru.“

TALLINN

- **Õpimotivatsioon madal**, laps ei mõista keelt ega sisu.
 - „Lapsed ei ole fokuseeritud, nad on hajevil.“
 - „Kui tund on eesti keeles, siis nad ei kuula.“
 - „Hinded on langenud just nendes õppeainetes, mis on eesti keeles.“
- **Vanematel suur „õpikoormus“**
 - „Ma pidin lapsega palju kodus õppima.“
 - „Kõik on aetud vanemate kaela... meie peame toetama vene keelt, eesti keelt, inglise keelt, huviringe.“
 - „Vaatasime raskemaid teemasid venekeelses õpikus, siis oli lihtsam.“
- **Eestikeelset suhtluskeskkonda pole**
 - „Oleme proovinud eestikeelseid huviringe, kuid lapsele ei meeldinud.“
 - „Mänguväljakul oli kolm eesti last ja ülejäänud venelased. Eestlased õppisid vene keele selgeks.“
 - „Mind panevad muretsema kolm asja: õpikud, õpetajad ja suhtluskeskkond, kus puuduvad eestlased.“

NARVA

„Käisime Võrus, seal ei räägitud vene keelt üldse – lapsed kuulsid esimest korda õiget eesti keelt.“

- **Eesti keele oskuse vajalikkus jätkuvalt küsimärgi all**

„Kui meid (täiskasvanuid) hakataks sundima, siis see oleks vägivaldne.“

„Oluline on osata inglise keelt.“

„Olen lõpetanud 6 keelekursust, aga kasu polnud. Eesti keelt ikka ei oska.“

„Lapsele ei meeldi see keel, talle meeldib inglise keel, aga seda keelt ta ei taha.“

- **Kokkupuudet eesti keelega ei ole**

„Eestlastest sõpru pole. Eesti keelt kuuleb vaid raadiost.“

„Lastel seostub eesti keel ainult õppimisega.“

„Käisime Võrus, seal ei räägitud vene keelt üldse – lapsed kuulsid esimest korda õiget eesti keelt.“

„Meie käisime mööda Eestit reisil näiteks Viljandis ja **laps sai aru, et keelt on vaja**, ta sai näha oma riigis muid linnu, kus kasutatakse eesti keelt.“

NARVA

- **Laste eesti keele oskuse tase on väga ebaühtlane**

„Meie tulime vene lasteaiast ja lapsel oli väga raske.“

„Meil oli väga tore lasteaiaõpetaja, kõik oli hästi.“

- **Hariduse kvaliteet langeb**

„Laps jääb lolliks mitte sellepärast, et ta ainetest aru ei saa, vaid sest ta ka keelt ei oska.“

„Puudub metoodika, sest eestlaste ja venelaste õpikud on samad.“

- **Kooli tugi ebapiisav**

„Meil ei ole 2. klasside jaoks pikapäevarühma – see on väga halb!“

„Laps ei taha õppida, mina loen ja jutustan ümber, mis seal oli.“

„Kõikide meie soovide peale vastatakse - ei ole raha.“

NARVA

- **Koolivälise eestikeelsete tegevuse puudumine** (ekskursioonid, projektid, huviringid)
 - „Üks klass käis ekskursioonil, teised ei käinud. Miks?”
 - „Narvas ei ole eestikeelset huviharidust.”
 - „Peaksid käima kuskil temaatilistes kohtades, kus saab õppida ja keelt kasutada.”
- **Õpetajate kvaliteet**
 - „Võtavad suvalisi inimesi, et neil oleks C1, need inimesed ei oska õpetada, kogemust ei ole.”
 - „Terve elu on inimene metsanduses töötanud ja nüüd on koolis, kuidas nii.”
- **Vastakad tunded vene keele õppe osas**
 - „Miks koolis õpetatakse vene keelt? Ma arvasin, et üleminek tähendab, et vene keele tunde ei ole.”
 - „Vene keele tund keset päeva ajab lapse segadusse... hakkab tähti sassi ajama.”
 - „2 tundi vene keelt on väga vähe, lapsed peavad vene keelt ka oskama.”

KOKKUVÕTE

- Lasteaia ja 1./2. klassi vanematel probleeme vähem, eriti Tartus
- 4./5.klassi vanematel jätkuvalt samad murekohad, nagu oli 2023. a, eriti Narvas:
 - Hariduse kvaliteet (õpetajate pädevus, lapse ja ka vanema eesti keele oskus aineõppeks ja selle toetamiseks, õpikud)
 - Segregatsioon, eestikeelse keskkonna puudumine
 - Õpimotivatsiooni langus
 - Riik, kool, õpetajad ei aita – VANEM PEAB ISE LEIDMA LAHENDUSED

VANEMAD EI MÕISTA ÜLEMINEKU EESMÄRKI

Eestikeelsele haridusele ülemineku eesmärgid:

- anda kõigile noortele **väga hea eesti keele oskus**
 - anda üldhariduskooli lõpetanud noortele kodukeelest sõltumata **võrdsed võimalused jätkuõpinguteks ja tööturul**
 - **lõiming**
-

Vanemate arvates võib mitte emakeeles õppimine (aga ka õpetamine) põhjustada õpilaste poolt omandatud hariduse kvaliteedi langust, st **piirab õpingute jätkamist, takistab karjääri.**

KIRJANDUS

- Anderson, Andres 1967. Multilingualism and attitudes an explorative descriptive study among secondary school students in Ethiopia and Tanzania. University of Upsala.
- Asgari, Azadeh 2010. The influence of informal language learning environment (parents and home environment) on the vocabulary learning strategies. – English Language and Literature Studies, 1(1).
- BUI 2023 = Kivistik, Kats; Jurkov, Kirill; Aavik, Anna-Liisa; Kaldur, Kristjan; Khrapunenko, Mariia 2023. Eestikeelsele haridusele üleminek Tartu linnas. Tartu: Balti Uuringute Instituut.
- Getie, Addisu Sewbihon 2020. Factors affecting the attitudes of students towards learning English as a foreign language. – Cogent Education, 7: 1738184.
- Klaas-Lang, Birute; Praakli, Kristiina; Vender, Diana 2023. Üleminek eestikeelsele õppele. Vene dominantkeelega Tartu lastevanemate hoiakute uurimisest. Philologia Estonica Tallinnensis 8. Keel ja keeled. Õppimine ja õpetamine.. (71–94). Tallinn : Tallinna Ülikooli Kirjastus. DOI: 10.22601/PET.2023.08.03

KIRJANDUS

- Phillips, Meredith; Brooks-Gunn, Jeanne; Duncan, Greg; Klebanov, Pamela; Crane, Jonathan 1998. Family background, parenting practices, and the Black–White test score gap. In C. Jencks & M. Phillips (Eds.), *The Black–White test score gap* (pp. 103–145). Washington, DC, US: Brookings Institution Press.
- Phillippi, J., & Lauderdale, J. 2018. A guide to field notes for qualitative research: Context and conversation. *Qualitative Health Research*, 28(3), 381–388. <https://doi.org/10.1177/1049732317697102>
- Punar, Özcelik Nermin; Karatepe, Çigdem 2019. Attitudes of parents towards their children's culture learning in an EFL setting. – *Journal of Foreign Language Education and Technology*, 4(2).
- Silverio, S.A., Sheen, K. S., Bramante, A., Knighting, K., Koops, T. U., Montgomery, E., November, L., Soulsby, L. K., Ste-venson, J. H., Watkins, M., Easter, A., & Sandall, J. (2022). Sensitive, challenging, and difficult topics: Experiences and practical considerations for qualitative researchers. *International Journal of Qualitative Methods*, 21, 1–16.
- Smith, Alfred 1971. The Importance of Attitude in Foreign Language Learning. – *The Modern Language Journal*, Vol. 55, No. 2: 82–88.
- Zhou, Qi; Dufrene, Brad; Mercer, Sterett; Olmi, Joe; Tingstom, Daniel 2019. Parent-implemented reading interventions within a response to intervention framework. — *Psychology in the Schools*, 56(7): 1139–1156.
- Xu, Hong 1999. Young Chinese ESL children's home literacy experiences. – *Reading Horizons*, 40(1), 47–64.

TARTU ÜLIKOOL

TÄNAN TÄHELEPANU EEST!

birute.klaas-lang@ut.ee

unitartu

tartuylikool

